

ВІДГУК

**офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора
Титаренко Валентини Петрівни
на дисертацію Мешко Андрія Миколайовича
на тему: «Формування готовності майбутніх дизайнерів до
застосування проєктних технологій у професійній діяльності»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за
спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
галузі знань 01 Освіта / Педагогіка**

Актуальність дослідження. У сучасному глобальному освітньому просторі ведеться активний пошук найважливіших компетентностей, що поєднують у собі когнітивні, творчі, особистісні та технологічні вміння, необхідні для успішного функціонування людини в інформаційному просторі. Актуальність дослідження дисертації Мешко А.М. полягає у тому, що сучасний розвиток дизайну вимагає від дизайнерів не тільки мистецьких навичок, а й знання проєктних технологій. Розвиток технологій та зміни на ринку праці спонукають до пошуку нових методів навчання, які готуватимуть студентів до ефективної професійної діяльності. Застосування проєктних технологій дозволяє оптимізувати процеси розробки та реалізації дизайн-проєктів, відповідно, майбутні дизайнери повинні володіти відповідними компетенціями. Крім того, наголос на проєктних технологіях у навчальному процесі сприяє кращому розумінню студентами професійних завдань та вимог реального ринку праці, розвиває критичне мислення, здатність працювати в команді та адаптуватись до змінних умов праці. Таке дослідження вносить вагомий внесок у теорію та практику дизайн-освіти, сприяючи підвищенню якості підготовки майбутніх фахівців та їхньої конкурентоспроможності на ринку праці.

Важливо відзначити, що дисертацію підготовлено у рамках тематичного плану науково-дослідницької роботи кафедри теоретичних дисциплін та професійної освіти «Теоретичні і методичні засади формування професійної компетентності з етнодизайну у студентів закладів вищої мистецької освіти» (державний реєстраційний номер РК № 0119U001091).

Найсуттєвіші наукові результати, що містить дисертація

Важливим результатом проведеного дослідження є те, що у роботі вперше розкрито зміст та формування готовності майбутніх дизайнерів до застосування проєктних технологій у професійній діяльності у специфічній єдності відповідних методів, форм організації та засобів навчання; обґрунтовано та експериментально досліджено процес використання проєктних технологій у професійній діяльності; теоретично спроєктовано та експериментально перевірено ефективність та доведено доцільність застосування моделі формування готовності майбутніх дизайнерів до

застосування проєктних технологій у професійній діяльності; критерії, показники та рівні готовності майбутніх дизайнерів до застосування проєктних технологій у професійній діяльності; розширено розуміння про поетапне впровадження в освітній процес організаційно-методичного забезпечення, особливості застосування проєктних технологій у професійній діяльності у єдності відповідних методів, форм організації і засобів навчання; удосконалено наявний вітчизняний та зарубіжний досвід використання змісту, форм організації, методів проєктних технологій у педагогічній практиці; окреслено педагогічні умови використання проєктних технологій.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Даючи оцінку ступеню обґрунтованості наукових положень висновків і рекомендацій, викладених у змісті дисертації, маємо вагомі аргументи щодо визначення їх як таких, що відповідають чинним вимогам використаного здобувачем комплексу актуальних теоретико-методологічних підходів, загальнонаукових та спеціальних методів дослідження згідно поставлених завдань і логіки наукових розвідок. Обґрунтовані ряд чинників, що сприятимуть успішному впровадженню проєктних технологій навчання: розробка широкодоступних методик їхнього використання; зміна традиційного стилю освітньої діяльності педагогів; забезпеченість закладів вищої освіти комп'ютерними засобами та систематичне оновлення їхнього парку; органічне поєднання інформаційних та традиційних технологій навчання. Ґрунтовності представленим в дисертації науковим положенням і висновкам надано об'єктивним аналізом джерел.

Значення для науки і практики отриманих здобувачем результатів

До найвагоміших наукових здобутків дисертанта відносимо такі:

1. Здійснено системний аналіз теорії і практики формування готовності майбутніх дизайнерів до проєктних технологій.
2. Уточнено сутність ключових понять: «компетентність», «фахова компетентність», «фахова готовність дизайнерів» і «проєктні технології».
3. Визначено структуру, критерії та показники готовності майбутніх дизайнерів до використання проєктних технологій.
4. Розроблено структурно-функціональну модель формування готовності, яка складається з теоретико-методологічного, змістово-мотиваційного, методичного та рефлексивного блоків.
5. Створено авторську програму «Проєктні технології» для підвищення професійної підготовки дизайнерів.
6. Експериментально підтверджено ефективність моделі формування готовності через поліпшення рівнів фахової компетентності у експериментальній групі студентів.

7. Розроблено методи і засоби навчання, які стимулюють розвиток професійних навичок та самостійність студентів.

8. Підтверджено позитивний вплив цифрових технологій на процес формування фахової компетентності.

Матеріали дослідження можуть використовуватися науково-педагогічними працівниками закладів вищої освіти з метою удосконалення професійної підготовки майбутніх дизайнерів шляхом відбору інноваційних методик, технологій і засобів навчання за розробленими критеріями, а також у процесі складання нових навчальних планів і програм.

Основні положення та результати дослідження впроваджено в освітній процес АРТ Академії імені Сальвадора Далі (довідка за № 081 від 23.02.2024 р.), Відкритому міжнародному університеті розвитку людини «Україна» (довідка за №724 від 20.02.2023 р.), Відокремленого підрозділу «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв» (довідка за №365/30-81 від 04.11.2023 р.), Запорізькому національному університеті (довідка за №01/01-13/11 від 12.03.2024 р.)

Повнота викладу основних результатів дослідження в наукових виданнях

Основні положення та результати дисертаційного дослідження викладені у 9 публікаціях автора, з яких: 3 одноосібні статті у фахових наукових виданнях, 1 – у спільній фаховій публікації, 1 стаття, що додатково відображає наукові результати дослідження, 4 тези доповідей у матеріалах конференцій.

Аналіз вказаних у списку опублікованих за темою дисертації науково-методичних публікацій, дає змогу зробити висновок про достатньо широке висвітлення основних положень та висновків рецензованого дослідження в опублікованих здобувачем роботах.

Зміст та структура дисертації

Дисертація відзначається логічністю викладу, чіткістю наукової аргументації. Проведений аналіз наукового дослідження А. Мешко засвідчує його відповідність вимогам, що висуваються до кваліфікаційних наукових робіт. Автором переконливо обґрунтовано вибір теми, конкретно та чітко сформульовано об'єкт і предмет дослідження, визначено його мету та завдання, окреслено комплекс науково-педагогічних методів та вмотивовано теоретико-методологічні засади дослідження.

Привертає увагу ґрунтовність та концептуальність дисертаційної роботи, окремі тези якої спираються на відповідні методи дослідження. У дисертації було досліджено ступінь вивченості проблеми компетентнісного навчання у наукових і методичних джерелах, а також у педагогічній практиці. Також проведено аналіз рівня дослідження проблеми формування готовності майбутніх дизайнерів у професійній діяльності до використання проектних технологій. Виявлено, що у

міжнародній педагогічній літературі розвиток поняття «ключові компетенції» пов'язаний з розумінням їх як показників, що визначають готовність випускника або навчального закладу до життя та професійної діяльності.

У вітчизняній науковій літературі відзначається розуміння компетентності як сукупності знань, умінь та цінностей, необхідних для ефективної діяльності, а також як формування на цій основі особистісних якостей, що перетворюються у стійкі властивості.

Зроблено висновок про складну взаємозалежність усіх складових, які формують професійні компетенції, їх вплив на професійну та особистісну самосвідомість майбутніх дизайнерів, а також на результативність їх творчої проєктної діяльності. Отже, особливість формування професійних компетенцій майбутніх дизайнерів у процесі фахової підготовки полягає у системному втіленні таких основних етапів: 1) забезпечення студентів необхідними професійними знаннями на теоретичних заняттях; 2) створення умов для здобуття студентами практичних умінь та навичок на практичних заняттях; 3) інтеграція основ психології спілкування та навичок ефективної комунікації в освітній процес; 4) формування у студентів професійної самосвідомості.

Проаналізовано, що на основі внутрішніх умов та реалій вітчизняних закладів вищої освіти, щодо застосування проєктних технологій у навчанні майбутніх дизайнерів, необхідно розглядати можливість впровадження неперервної освіти для майбутніх дизайнерів, а також організацію стажування викладачів із дизайну. У вітчизняних закладах вищої освіти поки не розроблено єдиного концептуального уявлення про мету дизайн-діяльності та, зокрема, навчальної діяльності, що базується на використанні проєктних технологій майбутніми дизайнерами. З цього приводу визнано доцільним розроблення педагогічних умов для формування готовності майбутніх дизайнерів до використання проєктних технологій у професійній діяльності, а також розробку програм та методичних матеріалів для тематичного курсу з дизайну під назвою «Проєктні технології».

Під час загального аналізу проблеми готовності майбутніх дизайнерів до використання проєктних технологій встановлено, що ця готовність може бути розглянута як особливий вид людської діяльності. Для цього характерні: загальна художньо-естетична орієнтація особистості, інтерес до графічного мистецтва; наявність ідеї, завдання або концепції; соціокультурне або особистісне значення діяльності; наявність сприятливих умов; особисті передумови (спеціальні здібності і психологічні якості); а також новизна і оригінальність процесу і результату.

Визначено ефективність готовності майбутніх дизайнерів до використання проєктних технологій може бути визначена через різні методи, такі як спеціальні тести, моніторинг, експертні оцінки, анкетування, аналіз навчальної документації, спостереження та бесіди.

Критерії ефективності, які включають загальну готовність майбутніх дизайнерів до використання проєктних технологій та окремі складові цієї готовності, дозволяють зробити висновок про успішність цього процесу в закладах вищої освіти.

Також, для ефективного впровадження проєктних технологій в професійну діяльність майбутніх дизайнерів було створено чат-бот на основі платформи штучного інтелекту blackbox. Це нове явище у сфері розробки продуктів, що поєднує у собі генеративний штучний інтелект. Він призначений для спільної реалізації ідей і концепцій та ефективного використання проєктних технологій майбутніми дизайнерами.

Зроблено висновок, про те, що використання проєктних технологій є ключем до успішної кар'єри дизайнера. Інтеграція цих методів у навчальний процес допомагає підготувати майбутніх фахівців до реальних викликів дизайн-індустрії, сприяючи формуванню необхідних компетенцій і навичок. Використання методологічних принципів у навчанні майбутніх дизайнерів у використанні проєктних технологій у професійній діяльності приносить їм ряд переваг: підготовка до реальної роботи. Оволодіння проєктними технологіями готує молодих дизайнерів до практичної роботи в реальних умовах, де вони зіткнуться зі конкретними термінами, бюджетами та вимогами; адаптація до змін (динамічний характер дизайн-індустрії вимагає гнучкості та адаптивності, а проєктні технології забезпечують дизайнерам потрібні інструменти для роботи в змінних умовах); розвиток аналітичного мислення (процес проєктування потребує аналітичного мислення, логіки та системного підходу, що розвивається завдяки вивченню проєктних технологій), а також підвищення конкурентоспроможності: навчання проєктним технологіям надає молодим дизайнерам знання та навички, які роблять їх більш конкурентоспроможними на ринку праці.

Автором була розроблена модель формування готовності майбутніх дизайнерів до застосування проєктних технологій у їх професійній діяльності. Ця авторська модель має чотири блоки:

1. Теоретико-методологічний блок, що ґрунтується на закономірностях і наукових підходах до професійного становлення студентів у процесі дизайн-освіти.

2. Змістово-мотиваційний блок, що включає у себе мотивацію студентів до професійної діяльності, освітні програми, методи діагностики, практичні програми та інші аспекти.

3. Методичний блок, який надає методіку формування проєктної культури студентів і містить мистецьку складову для досягнення професійно-компетентного рівня.

4. Рефлексивний блок, що відображає функціонально-залежні етапи професійного становлення, критерії та показники формування готовності майбутніх дизайнерів до застосування проєктних технологій.

Метрикою успішності є готовність майбутніх дизайнерів до використання проєктних технологій у своїй професійній діяльності. У ході

формуального експерименту було уточнено зміст і обсяг навчального матеріалу, виявлені співвідношення теоретичних знань і практичних навичок, визначені загальні та конкретні закономірності розвитку фахових компетентностей. у результаті експерименту було підтверджено правомірність введення курсу «Проектні технології» у навчальний процес, а також позитивний вплив комплексу педагогічних умов на готовність майбутніх дизайнерів до використання проектних технологій. Також були визначені найбільш ефективні методи навчання і засоби, що сприяють активності та самостійності студентів у формуванні їх фахових компетентностей. Проведено перевірку розроблених завдань, пов'язаних з дизайнерською та графічною діяльністю.

Здійснено порівняльний аналіз рівня фахової компетентності учасників контрольної та експериментальної груп. Повторна діагностика показала подвійне зростання високого рівня професійної компетентності у студентів мистецьких спеціальностей у експериментальній групі (з 10,93% до 21,31%), порівняно з контрольною групою (з 11,82% до 13,30%). Кількість студентів з достатнім рівнем компетентності також зросла у експериментальній групі (з 26,78% до 44,81%), порівняно з контрольною (з 26,60% до 28,08%). Для перевірки надійності результатів використовувалися методи математичної статистики. За цими даними зроблено висновок, що застосована технологія формування готовності майбутніх дизайнерів до застосування проектних технологій успішно вплинула на всі аспекти професійної компетентності та змінила розподіл учасників експериментальної групи за рівнями компетентності.

Аналіз дисертаційної роботи дає змогу констатувати дотримання А. Мешко логіки викладу змісту, належність рівня аргументації у встановленні істинності авторських тверджень, причинно-наслідкових зв'язків, про високий рівень володіння науковим стилем викладу, який доцільно доповнений авторськими запозиченнями. Текст дисертації відповідає діючим вимогам, у ньому чітко дотримано пропорційність між поставленими завданнями дослідження та змістом сформульованих висновків.

Дискусійні положення та побажання щодо вдосконалення змісту дисертації

Аналіз дисертаційної роботи А. Мешка дає підстави для висновку, що вона є першим у вітчизняній педагогічній науці ґрунтовним науковим дослідженням проблеми формування готовності майбутніх дизайнерів до використання проектних технологій у своїй професійній діяльності. Дисертація характеризується високою інформаційною насиченістю та суттєвим практичним значенням. Здобувачем успішно вирішені всі завдання, поставлені у дисертаційній роботі. Висновки у дисертації є достатньо аргументованими та зорієнтованими на актуалізацію питання формування готовності майбутніх дизайнерів до використання проектних технологій у своїй професійній діяльності, та, безумовно, мають науково-

практичну цінність. Водночас вважаємо за потрібне висловити певні міркування, побажання та пропозиції щодо змісту рецензованої дисертації:

1. У параграфі 1.3. «Аналіз теоретичних джерел з проєктних технологій у професійній підготовці майбутніх дизайнерів закладів вищої освіти» дисертаційного дослідження (С. 50–62) при аналізі стану професійної підготовки майбутніх дизайнерів в українських мистецьких закладах вищої освіти доцільно було б проаналізувати зміст освітньо-професійних програм та навчальних планів підготовки цих фахівців з позицій наповнення дисциплінами, які забезпечують майбутніх дизайнерів до застосування проєктних технологій у професійній діяльності. Це дозволило б підсилити актуальність теми і необхідність вирішення даної проблеми.

2. У дисертаційній роботі варто було більш глибоко розкрити зміст існуючих суперечностей, проблемних ситуацій, які супроводжували майбутніх художників дизайнерів у процесі формування готовності майбутніх дизайнерів до застосування проєктних технологій у професійній діяльності.

3. Зауважимо, що список використаних джерел дисертаційної роботи «Формування готовності майбутніх дизайнерів до застосування проєктних технологій у професійній діяльності» складається з 155 найменувань, з них 11 – іноземною мовою. Результати дослідження були би більш обґрунтованими і валідними, якби автор у повній мірі використав у роботі сучасні зарубіжні джерела, які представлені у світовому освітньо-науковому просторі.

4. Бажано було б ширше обґрунтувати педагогічно доцільні шляхи готовності майбутніх дизайнерів до використання проєктних технологій у своїй професійній діяльності не лише мистецьких і технічних закладах вищої освіти України, де створені і успішно функціонують кафедри графічного, промислового, ландшафтного та інших видів дизайну, а й у педагогічних закладах вищої освіти при підготовці майбутніх учителів.

5. Доречним вважаємо наведення більшого числа реальних прикладів (як у тексті так і в додатках до дисертації), які ілюструють формулювання автора щодо впровадження комп'ютерної візуалізації інформації, віртуального моделювання та конструювання, мультимедійних технологій, підготовки презентацій, доповненої реальності, тренувальних вправ, віртуальної реальності, віртуальних музеїв та виставок, імерсивних технологій, управління навчальним обладнанням, інтерактивного діалогу, мобільного навчання, веб-квестів та тривимірної графіки та ін.

Проте висловлені зауваження не торкаються суті дисертаційного дослідження, вони носять рекомендаційний характер, можуть стати предметом для наукової дискусії і не применшують наукової цінності даної роботи.

Загальний висновок. Актуальність теми, самостійність і завершеність здійсненого дослідження, наукова новизна і практична

значущість одержаних результатів, аналіз опублікованих наукових праць дає підстави зробити такий загальний висновок: дисертаційна робота Мешко А.М. «Формування готовності майбутніх дизайнерів до застосування проєктних технологій у професійній діяльності», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) галузі знань 01 Освіта / Педагогіка та вимогам Наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» і затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 року № 44 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження доктора філософії», а її автор Мешко Андрій Миколайович, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) галузі знань 01 Освіта / Педагогіка.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри теорії і методики
технологічної освіти Полтавського
національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка

Валентина ТИТАРЕНКО

Підпис *Валентина Титаренко*
Засвідчую *ВТ*
Ст.інспектор з кадрів
відділу кадрів

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 15:11:24 23.04.2024

Назва файлу з підписом: Відгук Мешко (Титаренко).pdf.asice
Розмір файлу з підписом: 10.3 МБ

Перевірені файли:
Назва файлу без підпису: Відгук Мешко (Титаренко).pdf
Розмір файлу без підпису: 12.8 МБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ТИТАРЕНКО ВАЛЕНТИНА ПЕТРІВНА
П.І.Б.: ТИТАРЕНКО ВАЛЕНТИНА ПЕТРІВНА
Країна: Україна
РНОКПП: 1786205249
Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 15:11:21 23.04.2024
Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Серійний номер: 5E984D526F82F38F04000000438E5E01F48C0B05
Алгоритм підпису: ДСТУ 4145
Тип підпису: Удосконалений
Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)
Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)
Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2024.04.15 13:00